సూర్యోదయం

శ్రీ కొమ్మూరి వేణుగోపాలరావు

తెల్లవారింది. ముఖ ప్రక్షాళనం చేసుకుందామని నీళ్ళచేంబుతో అరుగుమీదకు వచ్చిన రంగయ్యగారు, కూర్చుని తూర్పు దెస చూశాడు. కొంచెం ఆగి, ఆశ్చర్యంతో కళ్ళకు చేయి అడ్డుపెట్టుకుని, తీక్షణంగా చూశాడు. ఆయన కళ్లు ఆనందంతో మెరిశాయి. సూర్యుడు! అవును సూర్యుడే.

సంతోషంతో గట్టిగా కేక వేద్దామనిపించింది. ఆ క్షణాన్నే యింట్లోకిపోయి యీ విషయాన్ని, యీ శుభవార్తని ఎలుగెత్తి చాటుదామనుకున్నాడు. కాని ప్రయత్నం మీద రెండు ప్రయత్నాలూ మానుకుని ఉత్సాహంతో చూడసాగాడు.

క్రమక్రమంగా సూర్యుడు దగ్గరకు వస్తున్నాడు. మరీ సమీపానికి వచ్చేసరికి రంగయ్యగారు ఉత్సాహం ఆపుకోలేక లేచి నిలబడ్డాడు.

"మామయ్యా!"

"సూర్యుడూ"

సూర్యుడి గొంతువిని మహదానందంలో మునిగిపోయిన రంగయ్యగారు, పేరుపెట్టి పిలిచి నఖశిఖ పర్యంతం పరిశీలించసాగాడు. ఆ గొంతు! నాలుగు సంవత్సరాల క్రితంవరకూ అలవాటైన గొంతే.

"కులాసాగా వున్నావా మామయ్యా!"

"ఆఁ లోపలకు పోదాంరా" అని అతన్ని రెక్క పుచ్చుకుని లోపలకు తీసుకుపోయి "ఇదిగో ఏమ్ సూర్యుడు వచ్చాడు చూడు!" అని అరిచాడు.

ఈలోగా అతను తను తెచ్చుకున్న సూట్‌కేసు ఒక మూలను పెట్టి, నిల్చున్నాడు. రంగయ్యగారి కేకకు లోపలినుంచి ఓ నడివయసు స్త్రీ, యిద్దరు చిన్న పిల్లవాళ్లు, ఒక పదహారేళ్ళ అమ్మాయి జవాబుగా ప్రత్యక్షం అయారు.

వాళ్ళందరివంకా వరుసగా చూసి సూర్యారావు నిరాశ చెందాడు. అతను ఆశించిన వ్యక్తి కనబడలేదు. వెంటనే బయటపడక "అత్తయ్యా! గుర్తుపట్టావా?" అన్నాడు.

నడివయసు స్త్రీ వెంటనే జవాబు చెబుతూ "ఎలా మరిచిపోతాను సూర్యుడూ యింట్లో నీ పేరు చెప్పుకోని రోజుందా? మరీ మీ అమ్మ...." అని భర్తవంక సందిగ్ధంగా చూసి ఆగిపోయింది.

"మా అమ్మ; ఏమిటి?"

రంగయ్యగారు శాంతంగా "నిలబడేవున్నావు. ఆ కుర్చీలో కూర్చో...కంగారుపడకు సూర్యుడూ, చెల్లెలు పోయింది" అన్నాడు.

"ఆఁ" అని ఒక క్షణంపాటు నివ్వెరపోయి రెండుచేతుల్తో ముఖాన్ని కప్పుకున్నాడు అతను— "అమ్మా! నన్నువిడిచి వెళ్ళిపోయినావా" అని గొణుగుకుంటూ, విలపించసాగాడు.

"ఊరుకో నాయనా. ఇప్పటి విషయమా యిది? రెండేళ్ళనాటి సంగతి శాంతమ్మగారు అంది.

సూర్యారావు ఆశ్చర్యంగా చేతులు తీసేశాడు. బాగా ఏడ్చి వుండటంవల్ల అతని కళ్లు ఎర్రబారి వున్నాయి.

"రెండు సంవత్సరాలనాటి విషయమా?"

గుమ్మంలో నిల్చునివున్న పదహారేళ్ళ అమ్మాయి, యితని వంక దీనంగా, జాలిగా చూస్తోంది. "పాపం" అనుకుంది. తల్లిపోయిన రెండు సంవత్సరాలకు యితనికి యీ విషయం తెలిసింది.

అతని ప్రశ్నకు రంగయ్యగారు సమాధానం చెప్పాడు. "అవును. మంచంమీద మూడు నెలలు తీసుకుంది. ఎప్పుడూ నిన్ను తలుచుకుని ఏడుపే. చివరి

రోజుల్లో నిన్ను కళ్ళారా చూడాలని పాపం దాని ప్రాణం తెగగింజుకు పోయింది."

"నాకు హృదయంలేదు. నేను పాపాత్ముణ్ణి. కఠినుణ్ణి.

సూర్యారావు మితిలేని దుఃఖంతో మళ్ళీ హృదయవిదారకంగా విలపించసాగాడు. రంగయ్యగారు దగ్గరకు వచ్చి భుజంమీద చేయివేసి ఓదారుస్తూ అన్నాడు. ఊరుకో నాయనా. ఏంచేస్తాం? ఏదెలా జరగాలో అదలా జరుగుతుంది.

సూర్యారావు వృద్ధుడైన మామయ్యవంక దీనంగా చూస్తూ "నేను దురదృష్టవంతుణ్ణి మామయ్యా అన్నివిధాలా" అన్నాడు.

కొంతసేపు యీ విధంగా సంతాపవాక్యాలతో గడిచిపోయింది. కాని పదహారేళ్ళ అమ్మాయికి యీ పద్ధతి ఎక్కువ నచ్చినట్లులేదు. దగ్గరకువచ్చి ముఖం లోకి చూస్తూ "నేను గుర్తున్నానా బావా?" అని నవ్వుతూ అడిగింది.

సూర్యారావు నిదానంగా ఆమెవంక చూస్తూ "నువ్వా? యిందాకటి నుంచీ ఎవరో అని ఊరుకున్నాను. ఎంత మారిపోయావు సీతా?" అన్నాడు ఆశ్చర్యంతో.

ఆమె కిలకిలా నవ్వుతూ "అయిదేళ్ళ క్రిందటి నీ ఫోటో యిక్కడవుంది. దాంతోపాటు అద్దం కూడా తెచ్చిస్తాను అద్దంలో చూసుకుని ఆ ఫోటోలో పోల్చుకుని నువ్వెంత మారిపోయావో పరీక్షించుకో" అంది.

"అప్పుడు పన్నెండేళ్లు"

"నాలుగేళ్లి తర్వాత—యిప్పుడు పదహారేళ్లు" ఎంత విడ్డూరం ఆమె నవ్వు ఆపుకుంటోంది.

"ఏయ్. పెంకిపిల్లా—బొత్తిగా అంత సిగ్గులేకేం?" అంటూ ఆమె జడను అందుకోబోయాడు. తప్పించుకుని పారిపోతూంటే రంగయ్యగారు "అమ్మాయ్ బావకి కాఫీ తీసుకురా" అన్నారు.

శాంతమ్మగారు యిందాకే లోపలకు వెళ్లిపోయింది. ఇద్దరు కుర్రవాళ్ళూ గోడకు ఆనుకుని యీపరిచయంలేని వ్యక్తివంక వింతగా చూస్తున్నారు.

సీత! లోపలకు పోబోతూన్న దల్లా జడ ముందుకు పడేట్లు గిరుక్కున తిరిగి "యింకా ముఖం కడుక్కో లేదేమో నాన్నా" అంది.

"పర్వాలేదు. ఈనాలుగేళ్లలో ముఖం కడిగేసుకోకుండా, కాఫీ ఏమిటి, భోజనాలే లేపేసిన సందర్భాలు చాలా వున్నాయి. తీసుకురా" అని అతను జవాబు వెంటనే యిచ్చాడు. ఆమె లోపలకు వెళ్ళిపోయింది. రంగయ్యగారు కళ్ళు చికిలించి మేనల్లుడివైపు చూశాడు. మరదలు కాఫీ తెచ్చేలోగా సూర్యారావు ఆ యిద్దరి కుర్రవాళ్ళనీ దగ్గరకు పిలిచి కొత్త కుక్కపిల్లల్ని మచ్చిక చేసుకుంటున్నట్లు మంచి చేసుకోసాగాడు.

అతను కాఫీ త్రాగుతూంటే రంగయ్యగారు, ముఖం తుడుచుకుంటూ లోపలకువచ్చి "యిదేనా నీ సామాను?" అని ఆ చిన్న సూట్కేసుని చూపుతూ అడిగాడు.

సూర్యారావు చిన్నగా నవ్వుతూ "అంతే. అందులోనైనా ఏదో వున్నదని భ్రమపడవద్దు. మూడు జతల లాగూలు, చొక్కాలు, కొంత చిల్లరడబ్బు" అన్నాడు.

"ఇంతేనా?" రంగయ్యగారు ఆశ్చర్యంతో కళ్లు పెద్దవి చేశాడు.

"ఊఁ"

ఇంతకాలం అతను ఏమేమి చేసిందీ, ఎక్కడెక్కడ తిరిగిందీ, ఏమిటి సాధించిందీ అడుగుదామనే వుంది రంగయ్యగారికి. కాని నాలుగేళ్ల క్రితం చెప్పాపెట్టాకుండా పారిపోయాడు. తిరిగి ఆ విషయాలన్నీ కదిపితే, మళ్లీ ఎక్కడ పారిపోతాడో నన్న భయంతో ఏమీ ప్రశ్నించలేదు. ప్రక్కనున్న మరో కుర్చీలో కూర్చుంటూ "అమ్మాయి. నాకు కాఫీ తీసుకురామ్మా" అని కేకవేశాడు. రెండు నిమిషాలలో సీత కాఫీ పట్టుకువచ్చి తండ్రికి యిచ్చి వెళ్లిపోయింది.

ఇద్దరూ ఏదో లోకాభిరామాయణం మాట్లాడుకోసాగారు. సూర్యారావు తన విషయం ఏమీ చెప్పకుండా, యీవూరు ఎలా వుందీ ఎలా మారిందీ, తనకు తెలిసిన యీ ఊళ్లో వ్యక్తుల విషయం ప్రశ్నిస్తూ తెలుసుకోసాగాడు.

చాలాసేపు యీ విధమైన సంభాషణతో గడిచిపోయింది. ఇంతలో పనివాడు వచ్చి 'నీళ్లు తోడా

నని' చెప్పేసరికి తువ్వాల తీసుకుని సూర్యారావు లోపలకు వెళ్లాడు.

ఇక్కడకు వచ్చిన తర్వాత కొన్ని గంటల వ్యవధిలోనే అతను రకరకాలుగా మారాడు. విచారమూ, సంతోషమూ, ఆశ్చర్యమూ వీటిల్లో ఏదీ అతనిలో అతన్ని ఎక్కువసేపు అంటిపెట్టుకుని వుండలేదు. తల్లిపోయిన విషయం తెలిసి, ఆ దుఃఖంలో వున్నప్పుడు చాలా సులభంగా, తెలివిగా సీత అతనిలో అద్భుతమైన మార్పు తీసుకువచ్చింది.

ఆ యింట్లో క్రొత్తదనం చాలా కొంచంసేపు మాత్రం అతను అనుభవించాడు. తరువాత అనుకోకుండానే నాలుగేళ్ల క్రిందటి సూర్యారావుగా మారిపోయాడు. ఇంట్లో చనువుగా తిరగసాగాడు.

మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలకు శాంతమ్మగారు "సూర్యుడూ! భోజనానికి లేనాయనా" అని కేక వేసింది. రంగయ్యగారు ముందే వెళ్లి పీటమీద కూర్చున్నాడు. సూర్యారావు వంటింట్లోకి పోబోతూ ప్రక్కగదిలోంచి వస్తూ తనని చూసి, హఠాత్తుగా ఆగిపోయిన వ్యక్తిని చూసి చకితుడై నిలబడిపోయాడు. ఆమె తబ్బిబ్బుపడి, చాటుకు తప్పుకుందామని ప్రయత్నించికూడా, ఆ విపరీతమైన స్థితిలో ఏమీ చేయలేక విఫలురాలై తలవంచుకుని నిలబడింది. ఒకటి రెండు క్షణాలు అలాగే నిలబడి తరువాత అతను ఏదో అందామని ప్రయత్నించాడు. కాని మనసూ, నోరూ రెండూ వొప్పుకోలేదు. గబగబ నడిచి లోపలకు వెడుతూ "యిదేమిటి? ప్రొద్దున్న నుంచీ కనబడలేదేం? తప్పించుకుని తిరుగుతూందా?" అనుకున్నాడు.

ఎంత ప్రయత్నించినా తన మనస్సులో ఉదయించిన ఒక ప్రశ్నను అతను దాచుకోలేకపోయాడు చివరకు ధైర్యంచేసి "మామయ్యా! శకుంతల..." అంటూ ఆయన ముఖంవంక చూస్తూ ఆగిపోయాడు.

"ఏమిటి?"

"పిల్లయిందా?"

ఆయన వెంటనే జవాబు చెప్పలేదు. తలఎత్తి భార్యవంక చూశాడు. ఆమెకు ఏమీ పాలుపోక, అక్కడ వుండలేక ప్రక్కకు వెళ్ళిపోయింది.

"అయింది యిన్నాళ్లు కాకుండా ఎలా వుంటుంది?" అన్నాడాయన మెల్లగా.

"ఎవరతను?" సూర్యారావు వెంటనే అడిగాడు.

"ఎవరయితేనేం? యిప్పుడు లేడు"

"అదేమిటి?"

"పోయాడు టైఫాయిడ్ వచ్చి"

"శకుంతల వితంతువా?"

ఆయన మాట్లాడకుండా, తలవంచుకుని అన్నం కలుపుకుంటున్నాడు.

"ఇక్కడే వుంటుందా?"

దీనికికూడా ఆయన సమాధానం చెప్పలేదు. కాని అవతలనుంచే శాంతమ్మగారు "మరి ఎక్కడ వుంటుంది నాయనా? మేముగాక దాన్ని యిహ ఎవరు ఆదరిస్తారు?" అంది గాద్గదికంగా.

జరిగిపోయిన సంగతులు ఏవేవో గుర్తుకువచ్చి సూర్యారావు హృదయం కలచివేసినట్లయింది. అమాంతంగా అతని మనసంతా శకుంతల ఆక్రమించుకుని కూర్చుంది.

"మరి...యిహ అంతేనా?"

"అంటే?" రంగయ్యగారు ప్రశ్నార్థంగా చూశాడు.

"శకుంతల గతి"

"అంటే"

సంభాషణ యిద్దరిమధ్యా అంతే జరిగింది. ఇవాళ ఆ యింట్లో గడిచిపోయిన గాథల నెమరువేత ప్రతివారిలోనూ ఆవహించింది. సూర్యారావు యీ ఆకస్మిక ఆగమనమే దానికి ముఖ్యకారణం.

"మళ్లీ పెళ్లి చేయకూడదా?" అని అడుగుదామనుకున్నాడు కాని మానుష్య స్వభావం ఎక్కువ అతని కంటె చాలామందికి తక్కువ తెలుసు. ఊరుకున్నాడు.

ఆ మధ్యాహ్నం అతను సావిట్లో పడక్కుర్చీలో కూర్చుని ఏదో ఆలోచిస్తున్నాడు. అక్కడకు మెల్లగా సీత వచ్చింది. రంగయ్యగారు ఎక్కడికో వెళ్లిపోయాడు.

"బావా! ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నావు?"

సూర్యారావు ఉలుక్కుపడి చూసి "ఏమీ లేదు మరదలా" అన్నాడు.

ఆమె కొంచం దగ్గరకువచ్చి "నా కోసం ఏమీ తీసుకురాలేదా నువ్వు?" అని అమాయకంగా అడిగినట్లు అడిగింది.

"నీకోసం ఏదయినా ఎందుకు తీసుకురావాలి?"

"నువ్వు వొట్టి పిసినారివి"

"డబ్బులేని ప్రతివాడూ పిసినారే"

ఆమె ఆశ్చర్యంగా "యింతకాలం నువ్వేమీ సంపాదించలేదా?" అనడిగింది.

"ఊహు"

"మరి ఎలా గడిపావు?"

"ఎంతసేపూ తిరగటం"

"ఎక్కడెక్కడ?"

"దేశం అంతానూ"

"ఊరికినే తిరిగావా?"

"ఊ. డబ్బు అయిపోయినప్పుడు ఏదో ఉద్యోగం చేసేవాడిని. అలా అని పనువు తక్కువగా ఎప్పుడూ ప్రవర్తించలేదు. నలుగురిలోనూ మంచి సంపాదించుకున్నాను. రకరకాల వ్యక్తులతో పరిచయం చేసుకున్నాను. దిగులుగా, బాధగా ఏనాడూ గడపలేదు. తిరిగి యింటికి వచ్చేటప్పుడు వెళ్లేటప్పుడు ఎలా వున్నానో అలా నే వచ్చాను."

కొంచం ఆగి సీత "నీ సూటుకేసు తెరిచిచూడమన్నావా?" అనడిగింది.

అంగీకారంగా సూర్యారావు తల ఊపాడు.

లోపలనుంచి సూట్‌కేసు తెచ్చి అతనిముందు విప్పిచూసింది. అతను చెప్పిన మాటల్లో అబద్ధం ఏమీ లేదని గ్రహించటానికి ఆమెకు ఎక్కువసేపు పట్టలేదు. తిరిగి మూసివేయబోతూండగా ఫోటోల ఆల్బమ్ ఒకటి ఆమె దృష్టిని ఆకర్షించింది. ఇదేమిటి?" అని దాన్ని తీసుకోబోయింది.

ఇందాకటినుంచి మెదలకుండా ఊరుకున్న సూర్యారావు, కంగారుగా "వద్దు. అది తీయబోకు" అన్నాడు.

తన ప్రయత్నాన్ని విరమించి ఆమె "ఏం?" అనడిగింది తెల్లబోయి.

"ఊరికినే, దానిని ఎవరికీ చూపించటం నా కిష్టంలేదు."

"సరే"

ఆమె తిరిగి సూటుకేసును యధాతథంగా మూసివేసింది. సూర్యారావు జేబులోంచి సిగిరెటు తీసి వెలిగించుకుని వెనక్కు జారగిలబడ్డాడు.

చిన్నగా అతనిదగ్గరకు వచ్చి సీత "బావా! నిన్నో ప్రశ్న అడగనా?" అంది.

"అడుగు"

"నువ్వు యిక్కడ్నుంచి ఎందుకు పారిపోయావు?"

మరుక్షణంలో సూర్యారావు ముఖం పాలిపోయింది. ఒకసారి ఆమెవైపు చూసి, తలవంచుకుని "ఊరికినే" అన్నాడు.

"కాదు. నాకు చెప్పకూడదా?"

"లేదు, చెప్పకూడనిది ఏమీ లేదు"

"అయితే సరే" అని ఆమె అక్కడినుంచి నిష్క్రమించబోతూంటే "మాట" అని ఆపి "యిలా అడిగానని ఎవరితోనూ అనకేం? మీ అక్కయ్య నన్ను ఎప్పుడైనా అడిగిందా?" అని అడిగాడు.

"ఆఁ చాలాసార్లు"

"ఏమని?" అని సూర్యారావు ఉత్కంఠతో ప్రశ్నించాడు.

"బావ ఎంతో మంచివాడు. నేనంటే చాలా ప్రేమ. ఎందుకని వెళ్ళిపోయాడో మరి? అని"

అతను నిట్టూర్పు విడిచాడు.

ఆమే తిరిగి "ఎప్పుడూ ఏడుస్తూనే వుంటుంది అక్కయ్య" అంది.

"ఎందుకు?"

"నిన్ను పెళ్ళిచేసుకోలేదని ఏమో"

"ప్చ్"

"పోతున్నాను" అని ఆమె వెళ్ళిపోతూంటే మళ్లీ ఆపి "ఆ పెళ్ళి చేసుకోవటానికి ఏమయినా అభ్యంతరం చెప్పిందా?" అని గబగబ అడిగాడు.

"ఎక్కువ లేదులే మనసులో ఏమనుకుందో. బయటకు ఏమీ గోలచేయలేదు"

అతను ఏమీ మాట్లాడకుండా ఒకసారి గట్టిగా సిగరెట్ పీల్చి నెమ్మదిగా పొగ వొదిలేశాడు.

కాని సీత అక్కడినుంచి వెళ్లిపోవటానికి యీసారి ప్రయత్నించలేదు. అతనికి మరికొంచెం దగ్గరకువచ్చి, కళ్ళల్లోకి అనునయంగా చూస్తూ, "ఏమిటో

అడగకుండా వుండలేకపోతున్నాను. మీయిద్దరికీ పెళ్లి నిశ్చయం అయిందాకా బాగానే వున్నావు. అప్పుడే... ఏం? అక్కయ్యని పెళ్ళి చేసుకోవటం యిష్టంలేదా?" అంది.

సూర్యారావు ఒక క్షణం ఆమెవంక విస్మితంగా చూసి, చేతిలోని సిగిరెట్‌ని మూలకి బలంగా విసిరేసి "ఊహు. అది కాదు" అంటూ విసురుగా లేచి, అదే వేగంతో బయటకు వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ సాయంత్రం అతను మండపందగ్గరకు పోదామని బయలుదేరి, మెల్లగా నడుస్తున్నప్పుడు అటూయిటూ వున్న యిళ్లలోంచి వాళ్ళూ వీళ్లూ తనని రహస్యంగా చూస్తున్న విషయం కనిపెట్టి కొంచెం సిగ్గుతో నవ్వుకున్నాడు.

చిన్నప్పుడు తను ఎంత అల్లరి చిల్లరిగా తిరిగాడు! ఈ ఊరు, యీ యిళ్ళు తనకు ఎంతో పరిచితం. ఈ నాలుగేళ్ల కాలంలో ఎన్ని మార్పులు జరిగాయో! ఆనాడు తనకు స్నేహితులుగా వున్న వాళ్లకీ, తనకు తెలిసివున్న స్త్రీలకూ ఎంతమందికి పెళ్లిళ్లు అయినాయో యేమో. తనే ఏమీ లేకుండా అయోమయంగా గడిపాడు.

వేణుగోపాలస్వామి ఆలయం ముందు వున్న మండపంమీదకు వచ్చి కూర్చున్నాడు. ఈ మండపం మీదనే కూర్చుని తను పూజారిఅయిన ఆచార్లుగారితో గంటలు, రోజులు కబుర్లు చెబుతూ వేసవి రాత్రులు అక్కడే పడుకుంటూ కాలంగడిపాడు. ఈ ఊళ్లో తన ముఖ్యస్నేహితుడు అతనే. మధ్యాహ్నం అతన్ని కలుసుకోలేదు. అతని యిల్లు కూడా గుడిని ఆనుకునే.

"ఆచార్లుగారూ" అని కేక వేయబోయి ఏదో స్ఫురణకు వచ్చి నవ్వుకుని "బావగారూ" అని పిలిచాడు. అప్పటి అలవాటది.

"ఊరికి వెళ్లారు" అని వినిపించీ వినిపించనట్లుగా యింట్లోంచి జవాబు వచ్చింది.

సూర్యాస్తమయం యింకా కాలేదు. వంటరిగా అలానే కూర్చుని నీటికోసం ఏటికిపోయివచ్చే మనుష్యుల్ని చూడసాగాడు.

అతనికి హఠాత్తుగా యిందాక సీత వేసిన ప్రశ్న స్ఫురించింది. ఎందుకుపారిపోయాడు? ఇక్కడ్నుంచి ఎందుకు పారిపోయాడు?

నాలుగేళ్ళనాటి చిన్న పిల్ల సీత, ఆమె అక్క శకుంతలా, యీ ఊరూ అన్నీ వరుసగా కళ్ళలో మెదిలాయి. అప్పుడు...

అతన్ని ఆలోచనకు ఆటంకపరుస్తూ యింతలో "బాబుగారూ" అన్న కంఠధ్వని వినిపించింది. ఉలుక్కుపడి చూశాడు. — వెంకటస్వామి

"నువ్వా? పైకిరా" అన్నాడు.

అతను మెట్లు ఎక్కి మండపం మీదకు వచ్చి సుమారంలో క్రింద కూర్చున్నాడు.

"మీరు వచ్చారని పొద్దుటే విన్నాను. అప్పుడే వద్దామనుకుంటే యీల్లేక పోయింది. ఎన్నాళ్ళకి చూశాను?" అన్నాడు.

"ఆశ్చర్యంగా ఉందికదూ?"

"ఆశ్చర్యంకాక మరేటి? మీ రసలు ఎందుకు పారిపోయారో ఎవరికీ తెలవదాయె. శానా రోజుల పాటు ఊరంతా యీ యీ యిశేషమే చెప్పుకుంది. అదంతా పోనిద్యాండి. సిగిరెట్టుందా?"

సూర్యారావు మాట్లాడకుండా జేబులోంచి సిగిరెట్ తీసి ఒకటి అతనివైపు విసిరేశాడు. అతను ఒకసారి అటూయిటూ చూసి "పరవాలా ఆచార్లుగోరు లేరు" అని గొణుక్కుంటూ జేబులోంచి అగ్గిపెట్టె తీసి వెలిగించాడు.

'ఏమిట్రా? పెళ్ళి చేసుకున్నావా?"

"పెళ్ళా?" అని అతను కళ్లు చిట్లించి "మన కొద్దు బాబూ చూశాను చూశాను కంటికి నచ్చింది ఒకటీ అగుపడలా. అయినా యీ కాలంలో ఆడదాన్ని నమ్మినంత యెర్రిపని యింకోటి లేదు. నమ్మి మోసపోవటం ఎందుకని అసలా ఉద్దేశమే వొదిలేశాను" అన్నాడు.

సూర్యారావు ఎక్కడికో చూస్తూ "నిజమేరా" అన్నాడు.

కొంచెం సేపు నిశ్శబ్దంగా గడిచాక "మరి యిన్నాళ్లు తిరిగారు. పెళ్ళీ గిళ్లీ ఏమయినా..." అని ఆకస్మికంగా అడిగాడు వెంకటస్వామి.

సూర్యారావు ఆశ్చర్యంగా "అన్నీ నువ్వేనా? యింతకుముందే కదురా. పెళ్ళి చేసుకోవటం బుద్ధి తక్కువ పని అన్నావు" అన్నాడు.

"అది నాయిశేయం ? బాబుగారేటి ? అయినా మంచిది కాదని అన్ని పన్లూ వొదిలేస్తున్నారూ?

"యింకా చేసుకోలేదు"

"అయితే యిక్కడికి వొచ్చాశారుగా. యిక అవుతాది లెండి."

"అదేమిటి ?"

"సీతమ్మగారుందిగా"

"పోరా !"

"ఏం పోరా? నాకన్నీ తెలుసు బాబుగారూ. రంగయ్యగారు మిమ్మల్నంత తేలిగ్గా వొదిలే శయ్యరు లెండి. మీరు యిక్కడ్నుంచి వెళ్ళిపోయాక నిజంగా దిగులు పడ్డారంటూరా? అంతా బూటకం."

సూర్యారావు మాట్లాడలేదు.

'ఆరి మొదటమ్మాయిగారినే మీ కంటకడదామని ఓసూపు సూశారు. ఉహు, సాగలా. సరే, ఆరి బతుకు అట్టా తెల్లారిపోయింది. అట్టా యిట్టా తిరిగి మీరు మళ్లి వచ్చేతలికి రెండో పిల్ల రెడీ. మీ యిద్దరికీ సంబంధం కలపాలని ఆయన పట్టుబట్టకపోతే యీ సెవి యిట్టా కోయించుకుంటాను. ఆఁ"

సూర్యారావు చిన్నగా నవ్వి "అందులో విడ్డూరం ఏముందిరా? మేనమామగదా. మేనరికం కలుపుకోవాలని ఎవరికి వుండదు?" అన్నాడు.

వెంకటసామి కళ్లు పెద్దవిచేసి "అదీ! మీరు ఆరి వల్లో బాగానే పడ్డారన్నమాట. బాబుగారూ! ఇన్నేళ్లు దేశం తిరిగొచ్చినా మీకు బాగా గ్యానం అబ్బలేదు. రంగయ్యగారి తంతంతా నాకు తెలుసు. మీ నాయనగోరు పోయినప్పటినుంచి ఎందుకంట మిమ్మల్ని సేరదీసింది? మీమీదేం ఆయనకి మవకారం వొలికిపోతుందా? అసలు ఆయన ఆస్తి ఏపాటి? ఆస్తంటే మీదీ. మిమ్మల్ని పరాయిచోటికి పోనియ్యకుండా యింట్లో కట్టేసుకుంటె లాభం ఎవరికి? సెప్పండి" అన్నాడు.

"మామయ్య మనసులో అటువంటి ఆలోచన్లు వున్నాయంటే—నే న్నమ్మను?"

"అవున్లెండి. మీకు బాగా యెర్రి తలకెక్కింది."

ఈమాట హృదయానికి వాడిగా తగలగా, కొంచెం కోపంగా "అప్పటికీ యిప్పటికీ నీ ప్రవర్తనలో మార్పు ఏమీ లేదుగదా అప్పుడూ యిలాగే నూరిపోసేవాడివి నువ్వెన్నయినా చెప్పు. మామయ్య అంటే నాకు చాలా భక్తి గౌరవాలున్నాయి. ఆయనేంచేసినా సరే. నాకు యిష్టమే" అన్నాడు.

వెంకటసామి చిన్న దెబ్బతిని "అంతే లెండి. మామా అల్లుళ్ళకి యిద్దరికీ యిష్టమైనప్పుడు మధ్యన నాదేమిటి?" అన్నాడు.

కొంతసేపు యిద్దరూ మాట్లాడలేదు. తరువాత వెంకటసామి లేచి "పనుంది. యెళ్తాను" అంటూ గబగబ మెట్లుదిగి వెళ్ళిపోయాడు.

"ఎవరి గొడవ వాళ్ళది" అనుకున్నాడు సూర్యారావు. వంటరిగా కూర్చునేందుకు విసుగుపుట్టి యింటికి వెళ్ళిపోదామని మండపందిగి వచ్చేటంతలో ఎదురుగా వస్తూన్న వ్యక్తిని చూసి కంగారుపడ్డాడు. ఆ వ్యక్తి చూడకుండా వెనక్కి వెళ్ళిపోదామనుకున్నాడు. కాని అతను చూడనే చూసి "ఎప్పుడొచ్చారు?" అని చిరునవ్వుతో పలకరించాడు.

అతన్తో మాట్లాడటమంటే సూర్యారావుకు అసహ్యంగావుంది. ఇంత ధైర్యంగా తనను పలకరిస్తాడేమిటా అని ఆశ్చర్యంకూడా చెందాడు. కాని యిక్కడినుంచి తను పారిపోయేముందు తమ యిద్దరి మధ్యా వైరం ఏమీ లేదన్న విషయం గుర్తుకువచ్చి "పొద్దున్న" అని సమాధానం యిచ్చాడు.

"ఎన్నాళ్ళకి చూశాను" నవ్వుతున్నాడతను.

"దుర్మార్గుడా!" అనుకున్నాడు సూర్యారావు మనస్సులో అతని నవ్వుకు గుండె మండిపోతోంది.

"కులాసాగా వున్నారా ?"

"ఊఁ" యిష్టం లేనట్లుగా గొణిగాడు.

తరువాత తప్పనిసరిగా "నువ్వో?" అన్నాడు.

"ఆఁ నా కులాసాకేమొచ్చింది లెండి!"

సూర్యారావు మాట్లాడకుండా ఊరుకునేసరికి "వస్తాను. మళ్ళీ కనిపిస్తాను" అని గోవిందం అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయాడు.

అతను వెళ్ళిపోయినవంకే చూస్తూ క్రోధంగా కొంచెంసేపు నిలబడ్డాడు. వీడే. అంతా చేసింది వీడే.

తెప్పరిల్లి మెల్లగా నడిచి యింటికి వచ్చాడు.

ఆ రాత్రి అతనికి చాలాసేపటిదాకా నిద్ర పట్టలేదు. ఎన్నో సంగతులు గుర్తుకు రాసాగాయి. శకుం

తల తనకి భార్య కావలసింది. తన భార్య అయితే ఆమె వితంతువు అయేది కాదు. కాని తను బ్రతికివుండగా శకుంతలను పెళ్ళిచేసుకునేవాడు కాదు. ఆమే చేతులారా చేసుకుంది. బాధతోనూ, విచారంతోనూ, కోపంతోనూ అతని శరీరం వొణికింది.

తనకు తెలుసు. ఎంత యిష్టంలేదని సరిపెట్టుకుందామన్నా, ఎంత తోసుకుని తిరుగుదామన్నా ఆమెను పలకరించాలని వుంది. ఆమెతో మాట్లాడాలని వుంది. సరదాగా వుండాలని వుంది. కాని... అతను ఆలోచించలేకపోయాడు.

* * * *

నాలుగురోజులు గడిచాయి. ఇదివరకటి స్వాతంత్ర్యం తిరిగి యీ యింట్లో సంపాదించినా, వెనకటిలా స్వేచ్ఛగా మసలుకోలేకుండా వున్నాడు సూర్యారావు. చేసేందుకు ఏ పనీ లేకపోవటంవల్ల అతనికి విసుగ్గావుంది. ఏమీ పొద్దు పోవటం లేదు. ఎంతసేపని తిరుగుతాడు? పగటిపూట మామయ్య సాధారణంగా యింట్లో వుండడు. ఎంతసేపూ సీతతోనో, చిన్న కుర్రాళ్లతోనో కబుర్లు చెప్తూ గడపాలి.

శకుంతల అతనికి సాధారణంగా కనబడదు. ఎంతసేపని అలా దాక్కోగలుగుతుందో అతనికి ఆశ్చర్యంగా వుండేది. ఎప్పుడూ వంటరిగా, రహస్యంగా కూర్చుని కాలం ఎలా గడుపుతుందోనని అనుకునేవాడు.

ఒకటి రెండుసార్లు మాట్లాడదామని ప్రయత్నించాడు. కాని తీరా ఆ సమయం వచ్చేసరికి నిలద్రొక్కుకుని, అక్కడినుంచి తప్పించుకుపోయేవాడు.

కాలక్షేపంకోసం సీతకు పేకాట నేర్పించాడు. తీరికైనప్పుడు ఆమె వచ్చి అతనితో ఆడేది.

ఒకరోజు మధ్యాహ్నం పేకాటలో యిద్దరూ వుండగా ఆమెవంక పరిశీలనగా చూస్తూ "మరీ పెరిగిపోతున్నావు. చప్పున పెళ్లి చేసుకో" అన్నాడు.

"ఏం?"

"లేకపోతే పాడయిపోతావు"

"నేను నిన్నే చేసుకుంటాను"

"ఛీ! బొత్తిగా సిగ్గు లేదేం?"

"సిగ్గెందుకు బావదగ్గర?"

సూర్యారావు కొంచెం కోపంగా "అంతా నీ యిష్టమేనా? నేను నిన్ను చేసుకోను" అన్నాడు.

"నా యిష్టం కాకపోతే నీ యిష్టమూ ఏమిటి? అక్కయ్య వెర్రిది కాబట్టి నిన్ను పారిపోనిచ్చింది. నేను మాత్రం నిన్ను వదలను"

"పో. పెంకిపిల్లా" అంటూ సూర్యారావు అక్కడ్నుంచి లేచి బయటకు వెళ్లిపోయాడు. అతనికి భయంగా వుంది. ఇంకా తను వచ్చి నాలుగురోజులయినా కాలేదు. అప్పుడే పెళ్లిప్రయత్నాలు తలపెట్టారా ఏం?" అనుకున్నాడు. లేకపోతే సీత అలా ఎందుకు అంటుంది? ఆమె ఏమీ అమాయకురాలు కాదు.

ఒకవేళ అలా జరిగితే...మామయ్యతో ఏం చెప్పాలి?

అతనికి ఏమీ తోచలేదు. మండపంమీదకు పోయి కళ్ళు మూసుకుని పడుకున్నాడు. తను ఇక్కడకు రాకుండావుంటేనే బావుండేదేమో. ఏమాత్రం విశ్రాంతి లేకుండా యిన్నాళ్లు తిరిగాడు. ఎంతో అనుభవం సంపాదించాడు. చివరకు యిక్కడకు వచ్చి వెనకటి జీవితాన్ని తిరిగి ప్రారంభించబోతున్నాడా?

గోవిందం వికటంగా నవ్వుతూ మాటిమాటికీ కళ్లముందు కనిపించసాగాడు. కళ్లు మూసుకున్నా కనిపించాడు.

తను ఎందుకు పారిపోయాడు? ఎందుకు పారిపోయాడు?

మళ్ళీ...

అతనికి నిద్రపట్టింది.

* * * *

చివరకు అనుకున్నంతా జరిగింది. మరునాటి రాత్రి తనప్రక్క మంచంమీద పడుకున్న రంగయ్యగారు "బాబు సూర్యుడూ" అన్నాడు.

"ఏమిటి మామయ్యా"

"నీకో విషయం చెప్పాలయ్యా!"

"ఏమిటి?"

ఆయన కొంచెం తటపటాయించి "నీగురించి నాకు నమ్మకం వుంది. ఏ పని కూడా అనాలోచితంగా ఎప్పుడూ చేయవు. ఇన్నాళ్లు తప్పించుకు తిరగటానికి ఏదో కారణం వుండేవుంటుంది. అయినా ఆ విషయాన్ని గురించి నిన్నేమీ అడగను. నిన్ను బాధపెట్టను" అన్నాడు.

సూర్యారావు మాట్లాడకుండా వినసాగాడు.

"నీకోసం నేను పడిన బాధ చచ్చి స్వర్గంలో వున్న మీ అమ్మ పడిన బాధకన్నా ఏమాత్రం తక్కువది కాదు. ఎన్నాళ్లో నీకోసం వెదికించాను. చివ్వరికి నీ అంతట నీవే వచ్చావంటే ఎంతో సంతోషించాను."

"నీ విషయం నాకు తెలుసును మామయ్యా" అని సూర్యారావు అస్పష్టంగా గొణిగాడు.

"మేనరికం వుండి పరాయి సంబంధంకోసం చూస్తే లోకం అంతా ఆడిపోసుకుంటుంది. ఈ ఊళ్లోవాళ్ల విషయం నీకు తెలీగు గనక నా? అయినా వేరే ఎవరితోనో ముడిపెట్టుకోవటం నాకూ యిష్టం లేదు."

సూర్యారావు క్రమక్రమంగా అర్థం జేసుకోసాగాడు.

"నువ్వొచ్చి యింకా నాలుగురోజులయినా కాలేదు. అప్పుడే యీ సోది మొదలు పెట్టాడేమా అని అనుకుంటున్నావేమో. అవతల సీత ఈడుమించి పెరిగిపోతూంది. మీ అత్తయ్యకూడా ఊరికి నే తొందరపడుతూంది. అతిశయోక్తి అనుకో యింకేమయినా అనుకో. ఇన్నాళ్లు నీకోసం ఆగాను. నీకు వయస్సు పెరిగిపోయిందేమోనని అనుకుంటున్నావేమో. పాతికేళ్లు పెద్దవయస్సేమీ కాదు. నీ ఉద్దేశం ఏమిటి?"

సూర్యారావు వెంటనే మాట్లాడలేదు.

"ఇంకో విషయంకూడా వుంది. చెల్లెలు పోతూ పోతూ నా చేత ఒట్టుకూడా వేయించుకుంది. 'అన్నయ్యా, శకుంతలని నా కోడలు చేసుకుందామని ఎంతగానో ప్రయత్నించాను. కాని దైవం వేరు విధంగా వున్నాడు. సూర్యుడు ఏనాటికైనా తిరిగి వస్తే, నేను వున్నా లేకపోయినా వాడిని నీ అల్లుడుగా చేసుకోవా?' అని ప్రాధేయపడింది. అలాగేనన్నాను."

సూర్యారావు చీకట్లో మామయ్య ముఖంవంక చూడటానికి ప్రయత్నించాడు.

"బలవంతపెట్టి నిన్ను ఒప్పించను. నీ యిష్టం. నీ ఉద్దేశం ఏమిటి?"

"నేను కొంచెం ఆలోచించుకోవాలి మామయ్యా."

"సరే."

మళ్ళీ సూర్యారావు "దీనికి నువ్వు వేరువిధంగా అనుకోకూడదు. తల్లీ తండ్రీ నాకెవరూ లేరు కాబట్టి నా పెళ్లిని గురించి ఆలోచించుకోవలసిన బాధ్యత నాదే కాబట్టి అలా అన్నాను" అన్నాడు.

"ఆలోచించుకో నాయనా. తప్పేం?"

ఆయన తిరిగి మాట్లాడలేదు. సూర్యారావు యిటు తిరిగి పడుకున్నాడు. అతని మనసంతా చికాకుగా వుంది. మామయ్యతో తను ఏమని చెబుతాడు? యిష్టం లేనందుకు కారణం ఏమని చెబుతాడు? చెప్పలేడు.

చెప్పకుండా?

తిరిగి పలాయనం చిత్తగిస్తాడా?

కాదు. ఊహూ. ఈసారి తెగించి ఏదో చెప్పాలి.

మరునాడు మామయ్య యింట్లో లేనప్పుడు అత్తయ్యతో మెల్లగా అన్నాడు "నా కెందుకనో ఎక్కువ యిష్టంగా లేదు అత్తయ్యా."

ఆమె అంతరార్థం గ్రహించి "ఎందుకు? సీత బాగుండదా?" అన్నది.

"బాగుండకేం? శకుంతలకన్నా అదే బాగుంటుంది?

"మరి, యింకేం?"

"అదికాదు" తటపటాయిస్తున్నాడు.

"మీ ఆస్తిపాస్తులతో మేము తులతూగలేమనా? నిజమే. మేము నీ అంత ధనవంతులము కాదు. కాని బంధుత్వం అనేది ఒకటి వుందికదా. అదీగాక నువ్వు యిక్కడ లేనప్పుడు మీ మామయ్యే గనుక పూనుకోకుండా వున్నట్లయితే సెంటు భూమికూడా నీకు మిగలకుండా లోకులు తన్నుకుపోయేవాళ్ళు. ఆయన నీమీద మమకారంతో సొంత పొలంలా చూసుకున్నారు. రేపో ఎల్లుండో నీ పొలం నీకు అప్పజెబుదామనుకుంటున్నారు. ఆ విశ్వాసం అయినా వుంచు సూర్యుడూ."

"అది కాదు" అని అతను యింకా తటపటాయిస్తున్నాడు.

"దేశాలు తిరిగివచ్చినవాణ్ణి. నేను అంత మంచి అల్లుణ్ణి కాదేమో. నాకంటే..." సూర్యారావు చివ్వరికి అన్నాడు.

శాంతమ్మగారు నిష్ఠూరంగా "చాల్లే ఎక్కడ నేర్చుకున్నావేం యీ అతిశయోక్తులు?"

సూర్యారావు దెబ్బతిని మాట్లాడక ఊరుకున్నాడు.

"నువ్వు ఊ అంటే వేగిరం కానిచ్చేద్దాం అనుకుంటున్నాం. మాకూ తొందరగా వుంది."

"నా కెందుకో ఎక్కువ యిష్టంగా లేదు అత్తయ్యా" అతను ఎలాగో ధైర్యంచేసి అన్నాడు. ఆమె అతనివంక ఆశ్చర్యంగా చూసి "నీ మనస్సులోది స్పష్టంగా చెప్పు నాయనా" అంది.

అక్కడ్నుంచి లేచిపోతూ సూర్యారావు "ఏమో నేను బాగా ఆలోచించుకోవాలి" అని బయటకు వెళ్ళిపోయాడు.

ఈ పెళ్ళి విషయం చాలా దృఢంగానే అందరి మనసుల్లోనూ నాటుకునివుందని అతను గ్రహించాడు. ఏమీ సమాధానం చెప్పకుండా తటస్థంగా ఊరుకునేందుకు కూడా వీలులేని పరిస్థితి. "బావంటే నాకు యిష్టంలేదు" అని సీత అంటే బాగుండునని అనుకున్నాడు. కాని "అమ్మ! అదా అనేది. నాతోనే సరదాగా చెబుతుంటేనూ" అని వెంటనే అనుకుని, బాధపడి ఊరుకున్నాడు.

ఆ రోజంతా యింట్లో వుండకుండా సూర్యారావు పొలాల వెంబడి నడిచీ, ఏటి వొడ్డున కూర్చునీ గడిపాడు. ఒక్కో ఉద్రిక్తావస్థలో "అసలు విషయం చెప్పేస్తే?" అనుకునేవాడు. కాని "అంత సాహసం తనకు వుందా?" అన్న సందేహం తోచినప్పుడు మరుక్షణంలో చప్పబడి పోయేవాడు.

ఇంటికి వచ్చి భోజనం చేశాక ఎవరితోనూ మాట్లాడకుండా పడుకున్నాడు. ఏమనుకున్నారో ఏమిటో అతన్ని ఎవరూ పలకరించలేదు.

సూర్యారావుకు ఒకరాత్రి వేళ మెళకువవచ్చింది. కాని యీ మెళకువ రావడంలో అతనికి స్వాభావికం ఏమీ కనపడక పోయేసరికి కళ్ళు-చికిలించుకుని చూశాడు. బయట చలిగా వుండటం వల్ల యివాళ గదిలో పడుకున్నాడు. మరీ చీకటిగా వుండటం వల్ల మొదట ఎవరూ కనబడలేదు. కాని చీకటికి కళ్ళు కొంచం అలవడ్డాక కాళ్ళదగ్గర ఎవరో నిలబడి వుండటం చూశాడు. తనను లేపిందికూడా ఆ వ్యక్తే అని గ్రహించి తెల్లబోయి లేచికూర్చున్నాడు. కొంచెం గాభయం వేస్తోంది. ఆ వ్యక్తి.... సీతలా వుంది.

"ఎవరు?" వొణుకుతూ అడిగాడు,

"ఉష్, బయటకు రా"

సీత కాదు శకుంతల. అతను ఆశ్చర్య చకితుడయాడు. అవును. శకుంతలే.

"ఏమిటి ?"

"బయటకు"

ఏమీ చేయలేక మెల్లగా ఆమె వెనక పిల్లిలా నడచివొచ్చాడు. కొంచం గట్టిగా మాట్లాడుకున్నా ఎవరికీ వినిపించనంత దూరం వచ్చి, వేపచెట్టు క్రింద నిల్చున్నారు. చలీ, భయం యీ రెండూ సూర్యారావును కంపితుణ్ణి చేశాయి.

'నిన్ను ఓ ప్రశ్న అడుగుదామని వచ్చాను" అంది శకుంతల చిన్నగా.

అతనికి అంతా కలలా తోచింది. ఏనాటి శకుంతల? తను ఆమెతో మాట్లాడి కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచింది. ఇక్కడకు వచ్చాకకూడా తనూ మాట్లాడలేదు; ఆమెకూడా తప్పించుకు తిరిగింది. కాని యీ రాత్రివేళ యిక్కడ యింతనిబ్బరంగా తనంతట తాను వొచ్చి మాట్లాడగలుగుతోంది "ధైర్యంఅంటే స్త్రీలదే" అనుకున్నాడు.

"ఏమిటి?"

"ప్రశ్న కూడా కాదులే. అవసరం అయితే ప్రాధేయపడదామని కూడా అనుకున్నాను"

"చెప్పు" అన్నాడు సూర్యారావు ఆదుర్దాగా.

"నువ్వు యిక్కడ్నుంచి ఎందుకు పారిపోయావు ?"

"ఇదేనా నువ్వు అడగదలుచుకున్న ప్రశ్న ?" కోపంతో అడిగాడు సూర్యారావు.

"కేవలం నాంది"

అతను కొంచెం ఆలోచించి "చెప్పను" ఊహు అన్నాడు.

"రహస్యమా?"

"కావచ్చు"

ఆమె వెంటనే మాట్లాడక పోయేసరికి తనే "ఈ విషయంలో ఎక్కువ వొత్తిడిచేయడం నీకే క్షేమం కాదు" అన్నాడు.

"పర్వాలేదు నన్ను పెళ్లి చేసుకోవటం యిష్టం లేక పోయిందా?" శకుంతల మార్దవంగా అడిగింది.

"నాకు యిష్టంలేని సంగతుల్ని నా నోటి గుండా వినాలని ఎందుకు కుతూహలపడతావు? అది ఎక్కువ సబబైన పనికాదు"

"చెప్పు, పర్వాలేదు"

"యిష్టం లేకపోయింది"

"ఈ విషయం ఆనాడే ఎందుకు చెప్పలేదు? పారిపోనాల్సినంత యిది ఏమొచ్చింది?"

"చెప్పలేకపోయాను"

"సరే" అని ఆమె కొంచం ఆగి మెల్లగా "ఆశ్చర్యంగా వుంది. ఒకనాడు నన్ను ఏకాంతంగా కలుసుకుని 'నేను నిన్నే పెళ్ళిచేసుకుంటాను' అన్నావు గుర్తుందా? నాన్నతో కూడా నీకు యిష్టమేనని చెప్పావు. అదంతా అలా ఎందుకు జరిగింది?" అని అడిగింది.

"అది వేరే విషయం"

"కాదు—" శకుంతల కటువుగా అంది.

సూర్యారావు ఏదో చెప్పాలన్నంత ఉద్రిక్తత వొచ్చినా నిల్రదొక్కుకొంటూ "లాభం లేదు. ఆ సంగతులు ఏమడిగినా జవాబు చెప్పను" అన్నాడు.

మళ్ళీ తనే "యిదేనా అడగవలసింది? అయితే వెళ్ళిపోతాను. ఎవరయినా చూస్తే ఏమనుకుంటారు?" అన్నాడు.

"చూడకపోతే ఏమీ అనుకోరుగ"

"అది సరియైన జవాబు కాదు"

"బావా" అంది శకుంతల కంపిత స్వరంతో. "జరిగిపోయిందేదో జరిగిపోయింది. నేను నీదగ్గరకు వచ్చినందుకు కారణం వేరు. సూటిగా అడుగుతాను. సీతను పెళ్లి చేసుకోవా?"

సూర్యారావు చకితుడయాడు.

"అవును. సీతను పెళ్లి చేసుకునేందుకు నువ్వెందుకు తటపటాయిస్తున్నావు?"

దీనికి సమాధానం ఏమని చెబుతాడు?! అయినా ఆమె యింత సూటిగా అడుగుతుందని అతను భావించ లేదు.

"కారణం ఏమీ లేదు. యిష్టంలేక"

"ఎందుకు యిష్టంలేదు?"

సూర్యారావు మాట్లాడలేకపోయాడు.

"అందంగా వుండదా?"

"శకుంతలకన్న సీత బాగానే వుంటుంది" అని అతను మనస్సులో అనుకున్నాడు.

"మాట్లాడవేం?"

"అదేదీ కాదు"

"ఇంకేమిటి?"

ఈ వాతావరణం ఏమీ అతనికి బాగుండలేదు. ఒకరి మొహం యింకొకరికి కనబడని యీ చీకటిలో ఎదురెదురుగా నిల్చుని యీ వాగ్వాదాలు ఏమిటి?

"నన్ను దంపకు— వెళ్లిపోతాను"

అతను జవాబుకోసం ఎదురుచూడకుండా అక్కడినుంచి వచ్చివేయబోయాడు. రెండు మూడు అడుగులు వేశాడు కాని...తృళ్లిపడ్డాడు. ఆమె అతని చేతిని గట్టిగా పట్టుకుని "జవాబు చెప్పందే యిక్కడ్నుంచి కదలటానికి వీలులేదు" అంది దృఢంగా.

నిర్విణ్ణుడై "ఏమిటి యీ సాహసం? ఈ యింట్లో నన్ను వుండనీయవా ఏం?" అన్నాడు.

ఆమె దప్పున అతని చేయి వొదిలేసి "ఇక్కడ చిరకాలం వుండమని ప్రాధేయపడుతున్నాను" అంది.

ఒకటి రెండు నిమిషాలు అతను మౌనంగా నిలబడ్డాడు. తరువాత ఏదో నిశ్చయించుకుని "అసలు యీ విషయంలో యింత పట్టుదల ఎందుకు కలిగిందో చెప్పు" అని తాపీగా అన్నాడు. ఆమె చెప్పబోయేది జాగ్రత్తగా వినదల్చుకునే అన్నాడు.

"చెప్పనా?"

"ఊఁ"

వొణుకుతున్న కంఠస్వరంతో శకుంతల అంది "సిగ్గు విడిచి చెబుతున్నాను. నాలుగేళ్ల క్రితం అన్నీ అనుకున్నట్లు జరిగివుంటే మనమిద్దరం భార్యాభర్తలం కావలసింది కాని దైవం వేరే వున్నాడు. నువ్వలా పోయావు. నే నిలా అయాను."

కొంచం విరామంతో తిరిగి గాద్గదికంగా "నీకు తెలీదుగాని యీ యింట్లో నీకు చాలా గౌరవం వుంది.

నిన్ను పరాయిచోటికి పోనివ్వటం ఎవరికీ యిష్టం లేదు. నువ్వు నా మరిదివి అయితే యింక ఎక్కడికి పోతావు?" అంది.

సూర్యారావు చలించకుండా "నీకుకూడా నేనంటే గౌరవంవుందా?" అన్నాడు.

"నన్ను గాకుండా యీ యింట్లో ఎవరిని అడిగినా సమాధానం చెబుతారీ ప్రశ్నకు."

"నువ్వు నన్ను ఎప్పుడైనా ప్రేమించావా?"

ఆమె తెల్లబోతూ "ఈసమయంలో అది చాలా అనవసర ప్రసంగం" అంది.

అతను కోపంతో మండిపడుతూ "యింతవరకూ నువ్వు చేసింది అవసర ప్రసంగమా ? నీకు సిగ్గులేదూ? ఈ అర్ధరాత్రిపూట వచ్చి మొగాడితో మాట్లాడేందుకు. ఉండు నీ ప్రశ్నకు సమాధానం విని మరీ వెళ్లు. ఎందుకయితే ఆనాడు పారిపోయానో ఆ కారణం చేత నే యిప్పుడు సీతను చేసుకు నేందుకు యిష్టపడటం లేదు" అనీ అరిచాడు.

మొదట ఆమె అతనికి జవాబు చెప్పకూడదనుకుంది. కాని యీ చివర వాక్యం విని, వళ్లు తెలియని ఆవేశంలో "ఏమిటిమహా చెప్పు" అంది.

"చెబుతాను. చెప్పవలసిన సమయం యిప్పుడు వచ్చింది. నువ్వు మంచిదానివి కాదు"

"అంటే?"

"ఇంకా విపులంగా చెప్పాలా? నీ మొహం ముందు నా నోటిగుండా వినవల్సిన దుర్దశ పట్టినందుకు చింతించు. ఆ రోజుని నా జన్మలో మరిచిపోను. నా కళ్లారా చూశాను.

"ఏమిటి ?" శకుంతల భయంతోనూ, దుఃఖంతోనూ కంపించసాగింది.

"గోవిందం..."

ఆ మాట అసంపూర్తిగానే వుంచి అతను "ఏ మాయమాటలూ చెప్పి నన్ను బుకాయించలేవు. మీరందరూ నాకంటగడదామనుకుంటున్న పిల్ల నీ చెల్లెలు కాదా ?" అన్నాడు గబగబ.

ఆమె జవాబు చెప్పకుండా వెక్కి వెక్కి ఏడవటం అతనికి వినిపించింది. "అంతే. ఏడవాలి" అనుకున్నాడు.

"నువ్వు దీనికి ఏమయినా జవాబు చెప్పగలవా ?"

సిగ్గు, అభిమానం, దుఃఖం కూడిన కంఠంతో ఆమె "నువ్వు యిందుకు పారిపోయావని యిప్పుడు తెలిసింది. మీ రెవరూ క్షమించరాని తప్పు చేశాను. అదంతా చిన్నతనం...అని యింకా ఏదో చెప్పబోయింది.

"చిన్న తనం !" సూర్యారావు వెటకారంగా అన్నాడు.

"నువ్వు నన్ను ఆక్షేపించవద్దు బావా. నన్ను క్షమించమని ఎవరినీ ప్రాధేయపడటల్లేదు. లోకంలో క్షమాపణలు లేని తప్పులలో ఒకటి. కాని నేను సిగ్గులేకుండా నీముందు నిల్చుని ఉన్నానంటే కారణం ఏమిటో తెలుసా ?"

"మనం యిహ విడిపోదాం. ఎందుకు కబుర్లు, పరిస్థితి యింత విషమించాక కూడా.

"కాదు. నువ్వు వినాలి. నేను చేసింది మహాపరాధం అవటంవల్ల నే యీ పాపఫలం అనుభవిస్తున్నానేమో. కాని నాగురించి మిగతావారికి కూడా అన్యాయం జరగనియ్యమంటావా?"

సూర్యారావు మాట్లాడకుండా, త్వరపడసాగాడు.

శకుంతల "ఇది విను బావా. శకుంతల చేసింది ఎటువంటి అసహ్యాకరమైన పని అయినా, అదంతా పరిస్థితుల ప్రభావం అనీ, నీమీద ఆమెకు అగౌరవం ఎంతమాత్రమూ లేదని గుర్తించు. నిన్ను ఎంతో గౌరవించింది. ఆ గౌరవాన్ని నిలబెట్టుకు నేందుకు తన చెల్లెలిని పెళ్ళి చేసుకొమ్మని ప్రాధేయపడుతోంది" అంది నిర్వికారంగా.

"మనం మళ్ళీ మొదటికి వస్తున్నాం."

"లేదు. నీ సంశయం అర్థం అయింది. సీత చాలా మంచిది"

"నువ్వు చెబుతున్నావా?"

ఆమె బాధతో "అవును. మనస్ఫూర్తిగా చెబుతున్నాను. దానిలో ఎటువంటి కల్మషమూ లేదు. ఎంత పెంకెదో అంత అమాయకురాలు" అంది.

"నిదర్శనం?"

"చెడును నిరూపించటానికి నిదర్శనాలూ, రుజువులూ చాలా లభిస్తాయి గాని మంచిని నిరూపించటం

క్రియద్వారా కష్టం బావా. అది కేవలం తెలివి తేటల మీదా, అనుభవంమీదా వ్యక్తం అవుతుంది"

"నీ మాటల్ని నమ్మేదా?"

"ఎందుకు నమ్మవు?"

"ఎందుకు నమ్మాలి?" మళ్ళీ వెటకారంగా అన్నాడు.

అకస్మికంగా కలిగిన క్రోధావేశాలలో ఆమె వెనువెంటనే నోరు కదల్చలేకపోయింది. తరువాత బుసలుకొడుతూ "ఈ స్థితిలో వున్న ఆడది ఎప్పుడయినా అబద్ధం చెబుతుందా? మూర్ఖుడా! పో పో! నా కళ్ళముందు వుండవద్దు" అని అరిచింది.

నిరుత్తరుడై అతను ఒక క్షణం అచేతనుడై నిలబడిపోయాడు. తరువాత మెల్లగా తెలివి తెచ్చుకుని ఆమెను సమీపించి "నన్ను క్షమించమని అడుగుతున్నాను" అన్నాడు.

"ఏమిటి?" ఆమె విస్మయపూర్వకంగా అంది.

"నేను సీతని పెళ్లి చేసుకుంటాను"

"కృతజ్ఞురాలిని" అంటూ ఆమె యింకా అక్కడ నిలబడకుండా వెళ్లిపోయింది. సూర్యారావు నిట్టూర్చి చుట్టూరా కలయజూశాడు. చీకటి.

తడుముకుంటూ మెల్లగా నడిచి గదిలోకి వెళ్లాడు. మంచంమీద కూర్చుని "ఏం జరిగింది?" అని ప్రశ్నించుకున్నాడు.

అతని మనస్సంతా సంక్షోభంతో నిండిపోయింది. ఎటువంటి వింతరాత్రి. ఎటువంటి అనుభూతులు!

చప్పున తెల్లవారితే బాగుండును. చప్పున సూర్యుడు ఉదయిస్తే బాగుండును.

ఈరాత్రి యిహ తనకు ఎలా నిద్రపడుతుంది? విచిత్రమైన ఆలోచనలతో సతమతమౌతూ గడపాలిసిందేనా?

అలాగే పడుకుందామని ప్రయత్నించేటంతలో గదంతా ఒక్కసారిగా వెలుతురులో నిండిపోయింది. అదేమిటి? అతను నివ్వెరపోయి ద్వారంవైపు చూశాడు. చేతిలో దీపం పుచ్చుకుని అక్కడ సీత నిలబడి అతని వంక చూస్తోంది.

"సీతా!" అన్నాడు పొడిగా.

చేతిలోని దీపం నేలమీద పెట్టి, యింకా అతని నేత్రద్వయంలోకి సూటిగా చూస్తూ "మనోరమ ఎవరు?" అనడిగింది.

సూర్యారావు తెల్లబోయాడు.

"పద్మ ఎవరు?"

"............"

"రాగిణి ఎవరు?"

సూర్యారావు కష్టంమీద తెలివి తెచ్చుకుని, ఆమెవంక చూడటానికి భయపడి ఈ రాత్రివేళ యివంతా ఏమిటి సీతా?" అన్నాడు తల ఎత్తకుండా.

"ఈరాత్రి యింకా చాలా జరిగాయిగా"

అతనేం మాట్లాడుతాడు?

నీ సూట్ కేసును నువ్వు యింట్లో లేనప్పుడు తెరిచి ఫొటోల ఆల్బమ్, ఉత్తరాలూ చూసి నందుకు నిన్ను నేను క్షమాపణ అడగవల్సిన పనిలేదు. అలాఅయితే అక్కయ్యవిషయంలో నువ్వు చేసిన పనికి దానికి క్షమాపణ చెప్పుకోవాల్సి వుంది" సీత చలించకుండా అంది.

సూర్యారావు తెగించి తలఎత్తి "అయితే యింతకీ నాదగ్గర్నుంచి నీకు కావలిసింది ఏమిటి?" అనడిగాడు.

"మనోరమ విషయం నిజమేనా?"

అతను మళ్లీ తలవొంచుకుని "ఊఁ" అని గొణిగాడు.

"మీ యిద్దరూ కలిసి తీయించుకున్న ఫొటో నే అందుకు సాక్ష్యం. రాగిణి?"

"అన్నీ నిజమే."

"పాపం పద్మని ఎందుకు మోసంచేశావు?"

"ఆమెను పెళ్లి చేసుకుందామని నే నెన్నడూ అనుకోలేదు. ఆమే భ్రమపడి అలా అనుకుంది" అన్నాడు సూర్యారావు దీనంగా.

"ఈ నాలుగేళ్లూ దేశాలు తిరిగి చేసిన ఘనకార్యాలు యివేనా?" కటువుగా అంది సీత.

"నేను కావాలని ఏమీ చేయలేదు."

"చిన్నతనమా" వెటకారంగా అంది.

అతను అదిరిపడి ఆమె కళ్లలోకి చూశాడు. ఏమయినా భావాలు దొరుకుతాయనే పిచ్చినమ్మకంతో అతను చూడలేదుగాని, మనసులో ఏదో స్ఫురించి "నువ్విలా ఎందుకడుగుతున్నావో నా కర్థమయింది మా మాటలన్నీ చాటుగా విన్నావా?" అన్నాడు.

"నువ్వు నేర్పిన విద్యే."

దెబ్బమీద దెబ్బగా యిలా వరుసగా తగలటం చూసి అతను "నిజమే. నేను దేశాలు తిరిగి పాడయిపోయాను" అన్నాడు ఖేదంగా.

ఆమె మాట్లాడకుండా అతనివంక చూస్తోంది.

ఆమెను సమీపించి చిన్నగా "నిన్ను పెళ్లిచేసుకునే అర్హత లేదు. నీకు సమాధానం దొరికిందా?" అని సిగ్గుతో "నా కళ్లు తెరిచావు. నే నింత పతితుడ్ననీ, ఎవరిని పెళ్లి చేసుకునేందుకూ అర్హతలూ, యోగ్యతలూ నాకు లేవని బోధపడింది. నన్ను పెళ్లి చేసుకోకు. నాకంటే మంచివాడు......" బాధతో అతని గొంతు పూడుబడింది.

సీత నిశ్చలంగా "కాని నిన్ను నేను పెళ్ళి చేసుకుంటాను" అంది.

అతను తెల్లబోయి ఆమెకేసి ఆత్రంగా చూశాడు.

"అవును"

"ఎందుకు కక్కుర్తిపడతావు? నేను మంచివాణ్ని కాను"

"పర్వాలేదు" ఆమె అంది "మీలో లోపించిన క్షమ, విశాలభావాలూ మాలో వున్నాయి. ఏమాత్రం కలత చెందకుండా నిన్ను నేను భర్తగా స్వీకరించగలను"

అతను ఆర్ద్ర నేత్రాలతో ఆమెవంక చూస్తూ "సీతా" అన్నాడు.

"నీ విషయంలో నేను హామీ యిస్తున్నాను. నా విషయంలో అక్కయ్య చెప్పినదాన్నిగురించి రుజువు పర్చుకోవటానికి నాకేం అవసరంలేదు. బాగా ఆలోచించుకుని ఏదో నిశ్చయానికిరా" అని అక్కడినుంచి వెళ్లిపోబోతూ "ఒక్క విషయంమట్టుకు నీకు చెబుదామనుకున్నాను. ఈ రాత్రి నేను చాలా కొత్త విషయాలు విన్నా, అక్కయ్యంటే నాకేమాత్రం ఏహ్యత కలగలేదు. ఆమెమీద వున్న గౌరవం యినుమడించింది" అని దకదక నడిచి వెళ్లిపోయింది.

ఆమె వెళ్లినవంకే భావశూన్యంగా కొంతసేపు చూసి, తరువాత నిమ్మదిగా కిటికీదగ్గరకు వచ్చి తూర్పు దెస చూశాడు.

ఇంకా తెల్లవారలేదు. సూర్యుడు రాలేదు.

కాని అతని మనసులో...

అందుకు కేవలం వ్యతిరేకంగా జరిగింది.